

Κινητήρια δύναμη η επιχειρηματικότητα

Νέα εθνική στρατηγική για τις εξαγωγές κυπριακών προϊόντων

Του ΓΙΑΝΝΗ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ο Πρόεδρος της
Ομοσπονδίας
Εργοδοτών και
Βιομηχάνων,
Χρίστος Μιχαηλίδης

Την ανάγκη επικαιροποίησης της εθνικής στρατηγικής για τις εξαγωγές υπογραμμίζει ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Εργοδοτών & Βιομηχάνων Χρίστος Μιχαηλίδης, υποδεικνύοντας ότι η εξωστρέφεια και η δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων σε ξένες αγορές είναι ζωτικής σημασίας για τα κυπριακά προϊόντα και υπηρεσίες, οι οποίες χρειάζονται ενίσχυση και στήριξη. Σε συνέντευξη στον «Φ» για την ειδική έκδοση «Κυπριακό Επιχειρείν», ο κ. Μιχαηλίδης εκφράζει επίσης την άποψη ότι οι παραδο-

σιακές και εσωστρεφείς μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις θα πρέπει να ενισχυθούν.

Όταν λέμε Κυπριακό επιχειρείν τι ακριβώς εννοούμε σε αριθμούς; Για τι είδος επιχειρήσεις μιλούμε;

Μιλώντας για το Κυπριακό Επιχειρείν αναφερόμαστε στο σύνολο των κυπριακών επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, που σύμφωνα με την πιο πρόσφατη απογραφή της Στατιστικής Υπηρεσίας πλησιάζει σήμερα τις 95.000. Από αυτές το 95,3% είναι μικρές και εργοδοτούν λιγότερα από 10 άτομα. Οι δραστηριότητες που συναντούμε πιο συχνά είναι το χονδρικό και λιανικό

εμπόριο, οι κατασκευές, οι επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές υπηρεσίες, τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια. Σε μικρότερους αριθμούς, συναντούμε επιχειρήσεις που ασχολούνται με τομείς όπως η γεωργία, βιοτεχνία, βιομηχανία, υγεία και άλλες επαγγελματικές υπηρεσίες.

Ποια η συμβολή του επιχειρείν στο ΑΕΠ;

Αν κοιτάξουμε το θέμα καθαρά βάσει των ποσοτικών μετρήσεων που παρουσιάζουν οι στατιστικές, τη σημαντικότερη συμβολή στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της Κύπρου κατέχουν οι Χρη-

ματοοικονομικές και Ασφαλιστικές Δραστηριότητες με ποσοστό 12%. Ακολουθεί το Εμπόριο με ποσοστό κοντά στο 11% και λίγο πιο κάτω βρίσκεται ο Τομέας της Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας και οι άλλοι τομείς.

Για την ΟΕΒ όμως, αυτό που μετρά περισσότερο δεν είναι μόνο η ποσοτική αλήθεια η συνολική, ποιοτική συνεισφορά των ιδιωτικών επιχειρήσεων στην πραγματική οικονομία. Αυτό μεταφράζεται σε θέσεις εργασίας, εξαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών, προσέλιψη ξένων επενδυτών σε αναπτυξιακά έργα που πραγματοποιούνται στον τόπο μας καθώς επίσης και η αξιοποίηση της έρευνας και της καινοτομίας ως όχημα για ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα. Δηλαδή, το Επιχειρείν είναι σε όλο το φάσμα της Οικονομίας, η επιχειρηματικότητα είναι η κινητήρια δύναμη του συνόλου της Οικονομίας.

Η ναυαρχίδα του κυπριακού επιχειρείν είναι οι μικρές επιχειρήσεις. Με τι ακριβώς ασχολούνται ως επί το πλείστον; Μικρή επιχείρηση είναι ένα περίπτερο αλλιά και μια εταιρεία υψηλής τεχνολογίας.

Όπως ανέφερα και προηγουμένως, οι μικρές επιχειρήσεις αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία των κυπριακών επιχειρήσεων με ποσοστό που ξεπερνά το 95% και όπως είναι φυσικό σε αυτές περιλαμβάνονται επιχειρήσεις από όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας. Παρόμοια είναι περίπου τα ποσοστά των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και στην υπόλοιπη Ευρώπη. Αυτό αποτελεί απόδειξη ότι η Κύπρος συμβαδίζει με τις τάσεις που ακολουθεί ο υπόλοιπος κόσμος και ο Κύπριος επιχειρηματίας διατηρεί το δαιμόνιο που ανέκαθεν τον έκανε να αγωνίζεται, να ξεχωρίζει ακόμη και να πρωτοπορεί.

Η ΟΕΒ επικροτεί κάθε προσπάθεια επιχειρηματικότητας, είτε αυτή αφορά κατάστημα λιανικού εμπορίου ή νεοφυή επιχείρηση εξειδικευμένων υπηρεσιών. Σημασία έχει, η κάθε επιχείρηση να λειτουργεί με γνώμονα τον υγιή ανταγωνισμό προσφέροντας στον καταναλωτή προϊόντα και υπηρεσίες σε καλή αναλογία ποιότητας και τιμής ενώ παράλληλα να διασφαλίζει θέσεις εργασίας κάτω από ασφάλεις συνθήκες.

Ποιες προκλήσεις καθλούνται να

αντιμετωπίσουν οι κυπριακές επιχειρήσεις;

Παρά τη σταθεροποίηση της οικονομίας και τη βελτίωση των διαφόρων δεικτών αλήθεια και του επιχειρηματικού κλίματος γενικότερα, οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα και να εργάζονται σκληρά για να επανακάμψουν πλήρως με στόχο να επανέλθουν σε κανονικούς ρυθμούς λειτουργίας. Δυστυχώς ακόμη μια στις δύο επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα. Οι κυριότερες προκλήσεις που διαχειρίζονται καθημερινά οι επιχειρήσεις μας είναι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, η ανάγκη χρηματοδότησης, η μειωμένη ρευστότητα, η γραφειοκρατία, το κόστος της ενέργειας και οι καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης.

Πόσο η ένταξη στην ΕΕ έχει μεταβάλλει το τοπίο για τις κυπριακές επιχειρήσεις. Έγιναν περισσότερο εξωστρεφείς;

Η ένταξη της χώρας μας στην μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια, μετέβαλε σε μεγάλο βαθμό το επιχειρηματικό περιβάλλον, αφού οι επιχειρήσεις έπρεπε να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα, να εφαρμόσουν ευρωπαϊκές οδηγίες και κανονισμούς με πολύ υψηλές απαιτήσεις και γενικά κλήθηκαν να διαχειριστούν πολλή νέες προκλήσεις. Επίσης, με την ένταξη μας στην Ε.Ε. εξαλείφθηκε ο κρατικός προστατευτισμός

και το προτιμσιακό καθεστώς για τα κυπριακά προϊόντα που ίσχυε προηγουμένως. Ως αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις αναγκάστηκαν να βελτιώσουν την ποιότητα των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών για να ανταγωνιστούν με ίσους όρους τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, τα προϊόντα των οποίων εισέρχονταν πλέον ελεύθερα στην οικονομία μας.

Ταυτόχρονα όμως διάνοιξε ο δρόμος για την τεράστια ευρωπαϊκή αγορά των εκατοντάδων εκατομμυρίων καταναλωτών, με τεράστιες προοπτικές για εξαγωγές. Οι επιχειρήσεις που προετοιμάστηκαν κατάλληλα και τόλμησαν να διεκδικήσουν σε νέες ευρωπαϊκές αγορές, στο τέλος κατάφεραν να διευρύνουν το δίκτυο δράσης τους. Παρόλες τις δυσκολίες και το κόστος που κατέβαλαν οι κυπριακές επιχειρήσεις για εναρμόνιση, πιστεύω ότι η ένταξη μας στην Ε.Ε. έχει θετικό αντίκτυπο στην καθημερινή τους λειτουργία αφού συνέβαλε στον εκσυγχρονισμό του τρόπου διοίκησης και εν μέρει και στον εξαγωγικό τους προσανατολισμό.

Τα χρηματοδοτικά κίνητρα από την ΕΕ και αλλού έχουν βοηθήσει στη διεθνοποίηση κυπριακών επιχειρήσεων και στην ανάπτυξη της συνεργασίας με άλλες επιχειρήσεις του εξωτερικού;

Η εξωστρέφεια και η δραστηριοποίηση ➤

των επιχειρήσεων σε ξένες αγορές είναι ζωτικής σημασίας για τα κυπριακά προϊόντα και υπηρεσίες, οι οποίες χρειάζονται ενίσχυση και στήριξη. Μετά από χρόνια εφαρμογής των διάφορων πολιτικών για την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων, οι οποίες βοήθησαν σε κάποιο βαθμό τις εξαγωγικές επιχειρήσεις, θεωρούμε ότι χρήζει πλήρους αναθεώρησης η εθνική στρατηγική για τις εξαγωγές. Η νέα στρατηγική θα πρέπει να είναι στοχευμένη σε συγκεκριμένες χώρες σύμφωνα με τα παραγόμενα κυπριακά προϊόντα/υπηρεσίες, τις ανάγκες των ξένων χωρών και εν μέρει τις προτεραιότητες του Υπουργείου Εξωτερικών στα πλαίσια της οικονομικής διπλωματίας.

Ενδεικτικά αναφέρω ότι η νέα στρατηγική πρέπει να περιλαμβάνει την παροχή αναβαθμισμένων κινήτρων σε επιχειρήσεις για δράσεις, έρευνας, εξωστρέφειας και ώθηση της ανάπτυξης, τη μη φορολόγηση μέρους των εισοδημάτων που προέρχονται από εξαγωγική δράση ιδιαίτερα για νέους εξαγωγείς ή/και για νέες αγορές, το Κράτος να ενεργεί ως εγγυητής για επιχειρηματίες που εξασφαλίζουν συμβόλαια στο εξωτερικό για διεξαγωγή έργων και πωλήα άθλα.

Πόσο οι κυπριακές επιχειρήσεις έχουν προσαρμοστεί με τα δεδομένα του έντονου ανταγωνιστικού διεθνοποιημένου περιβάλλοντος και πόσο δύσκολη είναι η αλλαγή

κουλτούρας μιας οικογενειακής επιχείρησης με τις απαιτήσεις των καιρών;

Το 80% περίπου των επιχειρήσεων του τόπου είναι οικογενειακές με ιδιαιτερότητες όπως, ο τρόπος διαδοχής από τη μια γενιά στην επόμενη, οι παραδοσιακές αξίες και οι οικογενειακές ευαισθησίες που καθιστούν πιο περίπλοκη τη λήψη των ορθών αποφάσεων. Οι μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις, λόγω μεγέθους είναι πιο ευάλωτες στο ταχέως μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον με αυξημένο βαθμό δυσκολίας στη διαχείριση των διαφόρων κρίσιμων ζητημάτων όπως είναι η εταιρική διακυβέρνηση, η γραφειοκρατία, ο έντονος ανταγωνισμός, η πρόσβαση σε φθηνή χρηματοδότηση, η τεχνολογική εξέλιξη και η καινοτομία.

Έχοντας υπόψη τα πιο πάνω, πιστεύω ότι οι παραδοσιακές και εσωστρεφείς μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις θα πρέπει να ενισχυθούν. Η οικογενειακή επιχείρηση έχει πλεονεκτήματα αλλά μεγάλη σημασία έχει η σωστή στελέχωση και η αποδοτική λειτουργία ανεξαρτήτως ιδιοκτησιακού καθεστώτος. Γνωρίζουμε, επίσης, ότι υπάρχουν αρκετές σύγχρονες και ανταγωνιστικές επιχειρήσεις με ανοικτούς στρατηγικούς ορίζοντες και με ενισχυμένη τη στελέχωση πέρα από την οικογενειακή βάση. Στην Κύπρο έχουμε αρκετά καλά παραδείγματα μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων, οι οποίες με την πάροδο του

χρόνου εκσυγχρονίστηκαν και μετεξελίχθηκαν σε ηγέτες στην τοπική αγορά με ταυτόχρονη εξαγωγική δράση.

Παρά τη βελτίωση που σημειώνεται, οι επιδόσεις της Κύπρου στην προώθηση του επιχειρείν με βάση διεθνείς δείκτες δεν είναι και οι καλύτεροι. Τι πιστεύετε ότι θα πρέπει να προσεχθεί περισσότερο;

Είναι γεγονός ότι η πρόσφατη βαθιά οικονομική ύφεση που αντιμετωπίσαμε επηρέασε αρνητικά το επιχειρείν στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια. Οι μισές επιχειρήσεις έχουν πρόβλημα επιβίωσης. Παρόλα αυτά, παρατηρούμε με ικανοποίηση, αν και ακόμα ανεπαρκώς, βελτίωση στο επιχειρηματικό κλίμα.

Η σχετική δουλειά που γίνεται εξελικτικά, έστω και σε αργούς ρυθμούς, συμβάλλει στη σταδιακή διαμόρφωση του οικονομικού μας μοντέλου. Παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε ως χώρα, δόθηκαν κίνητρα και δημιουργήθηκαν ευκαιρίες για νέους επιχειρηματίες που επιθυμούν να μετουσιώσουν τις καινοτόμες ιδέες τους σε κερδοφόρες επιχειρήσεις. Ένα νέο κύμα σύγχρονων, καινοτόμων και υποσχόμενων επιχειρηματιών έχει ήδη κάνει δειλά-δειλά την εμφάνισή του.

Το κράτος οφείλει να διατηρήσει την πολιτική αυτή και να αυξήσει τα κίνητρα για νεανική, γυναικεία και καινοτομική επιχειρηματικότητα και να διευρύνει τα κίνητρα για ενίσχυση της επιχειρηματικότητας.

Ψηφιακός μετασχηματισμός

Στα σκαριά μελέτη για την ψηφιακή στρατηγική της Κύπρου

Σε ποιο βαθμό έχει επηρεάσει την κυπριακή επιχειρηματικότητα το σοκ που υπέστη η κυπριακή οικονομία τα τελευταία πέντε χρόνια; Βλέπετε να υπάρχει αλλαγή επιχειρηματικής κατεύθυνσης μετά τις αλλαγές που επήλθαν στον χρηματοπιστωτικό τομέα;

Η χώρα μας, παρόλο το πλήγμα που δέχθηκε ως κέντρο παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών από το κούρεμα του 2013, εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται ως χώρα παροχής υπηρεσιών με κυριότερες τον τουρισμό, επαγγελματικές υπηρεσίες, ναυτιλιακές, τραπεζικές και άλλες παρεμφερείς υπηρεσίες.

Μετά τις αλλαγές που επήλθαν στον χρηματοπιστωτικό τομέα, πρέπει να προχωρήσουμε θαρραλέα με τα κρίσιμα θέματα που σχετίζονται με την ενίσχυση του αναπτυξιακού βραχίονα αλλά και τη διασφάλιση της αναπτυξιακής πολιτικής του κράτους. Η χώρα χρειάζεται δραστικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις που θα καταστήσουν την οικονομία μας πιο ανταγωνιστική.

Απαιτούνται λοιπόν αλλαγές με πρόταξη θεμάτων όπως η εισαγωγή της ψηφιακής οικονομίας, η εξυγίανση και εκσυγχρονισμός των ημικρατικών οργανισμών και ο εκσυγχρονισμός του δικαστικού συστήματος με σημαντική βελτίωση του χρόνου απονομής της δικαιοσύνης, πρακτικά κίνητρα για την εξωστρέφεια, τις επενδύσεις, εξαγωγές και συγχωνεύσεις. Επίσης, έχουμε υποχρέωση ως κοινωνία να σεβαστούμε τις θυσίες που έγιναν λόγω μνημονιακών υποχρεώσεων και να συνεχίσουμε την προσπάθεια με σοβαρότητα και υπευθυνότητα για να ολοκληρωθούν οι επιβαλλόμενες μεταρρυθμίσεις, ο εκσυγχρονισμός των δομών και η ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός είναι η μεγάλη πρόκληση που καλείται να αντιμετωπίσει η χώρα μας. Είναι έτοιμες οι επιχειρήσεις γι' αυτό το μεγάλο άλμα;

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί προτεραιότητα για την ΟΕΒ. Γι' αυτό, σε συνεργασία με το ΚΕΒΕ και με την στήριξη της Τράπεζας Κύπρου, της CYTA και της Logicom έχουμε αναθέσει σε έγκριτο όικο συμβούλων πληροφορικής τη διεξαγωγή μελέτης με τίτλο «Ψηφιακή Στρατηγική της Κύπρου».

Πήραμε αυτή την πρωτοβουλία διότι, παρά το γεγονός ότι υπάρχει ήδη Ψηφιακή Στρατηγική για την Κύπρο από το 2012 από το Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών του Υπουργείου Μεταφορών και η οποία έχει θέσει τις βάσεις και τους στόχους/δράσεις οι οποίοι θα πρέπει να πραγματοποιηθούν, υπάρχουν σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίησή της και αυτό δυστυχώς μας επηρεάζει αρνητικά. Αποδεδειγμένα οι χώρες που καταφέρνουν με επιτυχία να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν τις ψηφιακές τεχνολογίες, είναι οι πρωταγωνιστές του σήμερα και παράλληλα αποκτούν τα απαραίτητα εργαλεία, γνώσεις

και δεξιότητες για να προετοιμάζουν το νέο ψηφιακό μέλλον. Σ' ό,τι αφορά την ίδια τη μελέτη, αυτή στοχεύει στο να αναδείξει την ψηφιακή ωριμότητα της Κύπρου συνολικά καθώς και επιλεγμένων τομέων της οικονομίας και να προδιαγράψει το ψηφιακό όραμα και τη Στρατηγική για τη χώρα.

Πέραν από τις ενέργειες που θα πρέπει να πραγματοποιήσει ο δημόσιος τομέας έτσι ώστε να σταθεί αρωγός τη σημαντική αυτή μεταμόρφωση, σ' ό,τι αφορά τις ίδιες τις επιχειρήσεις, πιστεύουμε ότι χρειάζεται αρκετή δουλειά, σε πρώτη φάση κυρίως σε θέματα επιμόρφωσης και ενημέρωσης για τα πλεονεκτήματα που επιφέρει ο ψηφιακός μετασχηματισμός.

Επιτρέψτε μου να επανέλθω επί του θέματος όταν ολοκληρωθεί η μελέτη εντός του 2018, την οποία θα υποβάλουμε επίσημα στο κράτος και που για μας θα αποτελέσει τη βάση η οποία θα βάλει τη χώρα μας στον χάρτη της ψηφιακής αλλαγής.

